

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON
TIEDOTUSLEHTI
No 4/2005

Tiedonjyvä

Tutkijat toivovat
lisää tunteja liikuntaan s. 18

Sosiaalityö vetää
motivoituneita tyttöjä s. 8

40. vuosikerta
Painos 6000 kpl
Vastaava toimittaja
Anu Mustonen
puh. (014) 260 1054
anu.mustonen@adm.jyu.fi

Toimitussihteeri
Anitta Kananen
puh. (014) 260 1055
anitta.kananen@adm.jyu.fi

Kalenteritiedot
Eila Parkkari
puh. (014) 260 1044
eila.parkkari@adm.jyu.fi

Ilmoitusmyynti ja tilaukset
Kalevi Luoma
puh. (014) 260 1049
kalevi.luoma@adm.jyu.fi

Toimituksen postiosoite
Jyväskylän yliopisto/
viestintä
PL 35
40014 Jyväskylän yliopisto

Käyntiosoite
Seminaarinkatu 15,
hallintorakennus, 4. kerros
Faksi (014) 260 1041

Graafinen suunnittelu
Anna Makkonen
Julkaisija
Jyväskylän yliopisto
Forssan Kirjapaino 2005

Sisäinen jakelu:
Virastomestarit

ISSN 0789-4805
Seuraava numero
ilmestyy 12.9.2005

Kannen kuva: Petteri Kivimäki
Pesäpalloa Normaalikoulun
yläasteella. Roosa Hentunen
seuraa Shila Abedin lyöntiä.

Sisältö

4–7	Lyhyet
8	Sosiaalityö kouluttaa ammattiin
11	Pohjoismaissa palveluja kehitetään eri suuntiin
13	Naisnäkökulma nousussa sosiaalityössä ja sen tutkimuksessa
16	Kulttuuri: Tuntematon suurmies
18	Liikunta ja terveys: Koulutunnit tärkeitä
22	Teknologiakasvatus etsikkoajassa
24	Kolumni: Kielipolitiikkaa toteuttamaan
25	Etiikka: Tarjontaa kaikille tasoille
26	Netti-TV Visio toivoo lisää katsojia
28	Tiedonnälkään
30	Pakina
31–32	Väitökset
32–33	Kalenteri
34	Mielipaikkani

sivu 8

Sosiaalityö on yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksen nuorin itsenäinen pääaine. Opettajakunta on ylpeä motivoituneista opiskelijoistaan, mutta toivoisi myös poikien kiinnostuvan alasta.

Mikko Mäntysaari
professori

Tiede tehdään tiimeissä

Psykologiassa, yhteiskuntatieteissä ja filosofiassa on viime vuosina oltu tuloksekkaita. Tutkimuksen ja koulutuksen tuloksellisuuskriteereillä mitaten tiedekuntamme on menestynyt sekä valtakunnallisissa vertailuissa että myös yliopistomme sisällä varsin hyvin. Olipa kysymys julkaisujen määristä tai suoritetuista tutkinnoista, yhteiskuntatieteellinen ja psykologian koulutusala ovat saavuttaneet hyviä tuloksia, osoitti **Osmo Kivisen** keväällä julkaisema kansallinen arviointi.

Menestymisemme näkyy, koska tuloksia seurataan monella tavalla ja tasolla. Asian käänköpuoli on, että tulosten jatkuva seuranta ja siitä aiheutuvat paineet tuntuvat olevan osa nykyaikaista työelämää myös yliopistoissa – eivätkä kokemukset aina ole myönteisiä. Monien mielestä seurannassa on menty liian pitkälle. Uuden julkishallinnon menettelytapojen tuominen yliopistoihin ei tietenkään ole ongelmaton. Tyytymättömyys purkautui uudesta palkkausjärjestelmästä (UPJ) käydyssä kriittisessä keskustelussa.

Joskus mietin, olisiko UPJ herättänyt vähemmän ärtymystä, jos valtiovalta olisi astunut askeleen pidemmälle ja palkinnut selvästi niitä työyhteisöjä, jotka ovat suoriutuneet tavoitteistaan erinomaisesti, korkean laa-

dun säilyttäen. Tähän ei ole kuitenkaan menty. Ehkä se on vain hyvä, sillä vielä nykyistään tiiviimpi tutkimuksen tuloksellisuuden seuranta saattaisi johtaa myös tarkoittamattomiin seurauksiin.

Ylipäänsä tuntuu, että yliopistoissa mietitään liian vähän sitä, miten hyvin toimivia työyhteisöjä tulisi tukea. Yksilöllisen suoriutumisen arviointiin nojautava UPJ ei välttämättä ollut tässä suhteessa mikään edistysaskel. Tiedeyhteisötkin ovat yhteisöjä – tämän pitäisi olla tietysti itsestäänselvyys kaikille, ei vain yhteiskuntatieteilijöille.

Oma yliopistomme voisi olla selvemmin edelläkävijä myös tässä suhteessa kiinnittämällä vielä nykyistään enemmän ja konkreettisemmin huomiota hyvin tuottavien tiimien toimintaan.

Työyhteisöjen toimivuuteen vaikuttavat monet tekijät. Mattilanniemen kampuksen rakennukset ovat perinteisiä toimistoja: pienten huoneiden jonoja pitkien käytävien varrella. Siksi tilat, joissa opettajat ja tutkijat voivat vaihtaa ajatuksia, ovat hyvin tärkeitä. Henkilökunnan sosiaalililat voisivat olla runsaampia, eikä vain henkilökunnalle tarkoitettu ravintolakaan olisi aina Mattilanniemen kampuksella turhaa ylellisyyttä.

Kielioppi osataan lukioissa

Kielten laitoksen toiset suomen kielen kielioppikisat vetivät yllätysmäärän osallistujia. Lukiolaisille tarkoitettuun mitteluon osallistui melkein 500 oppilasta. Pääpalkintona oli kolme opiskelupaikkaa pääaineena suomen kieli. Paikat itselleen nappasivat **Katri Havu** Espoonlahden lukiosta, **Anna Pousi**, Haminan lukiosta ja **Juho Härme** Someron lukiosta.

Yllättikö suosio, professori **Mat- ti Leivo**?

– Jo edellisellä kerralla kilpailun suosio ylitti odotuksemme. Niin tälläkin kertaa, vaikka olimme varautuneet isoon osanottajajoukkoon ja mobilisoineet opiskelijoita tarkastamaan alkukilpailun vastauksia.

Miltä lukiolaisten suomen kielen osaaminen vaikuttaa?

– Suomi on Pisa-tutkimusten mukaan äidinkielen opetuksen mallimaa. Kilpailutkin osoittavat, että äidinkielen osaamista löytyy myös kieliopin alalta, hyvin tasaisesti niin suurista kuin pienistä lukiosta ympäri maata.

Kielioppi tässä tarkoittaa siis kielellistä päättelyä, taitoa analysoida kielen merkityksiä ja rakenteita.

Mikä saa oppiaineen järjestämään isot kisat, joihin menee melko lailla aikaa?

– Hommat hoidettiin talkoohen- gessä opiskelijoiden kanssa. He saavat opintoviikkoja ja kokemusta, ja me olemme saaneet monesta kilpailijasta suomen opiskelijan. Kilpailut ovat vaivan väärti.

Kilpailut jatkuvat nyt joka toinen vuosi.

Avaruustutkijoita säteilytysasemalle

Vuoden kestänyt fysiikan laitoksen kiihdytinlaboratorion säteilytysaseman uudistaminen on saatu päätökseen. Uusitulla asemalla testataan avaruuselektronikan komponenttien säteilynkestoa. Komponentteja käytetään mm. kansainvälisellä ISS-avaruusasemalla ja ESA:n satelliiteissa.

Aseman käyttöä koordinoi Euroopan avaruusjärjestö ESA. Sen kanssa tehty sopimus antaa Euroopan avaruusalalan yrityksille mahdollisuuden käyttää asemaa säännöllisesti. Ne maksavat aseman käytöstä tuntipohjaisesti ESA:n

suorittaman vuosimaksun lisäksi.

ESA rahoitti myös hiukkaskiihdyttimen perusparannusprojektin, jonka avulla kasvatettiin kiihdyttimen energiamaksimi noin 1,5-kertaiseksi. Aseman yhteyteen rakennettiin lisäksi erillinen testiasema protonelle.

Uusitun aseman juhlavia avajaisia vietettiin 27.5.2005. Niiden yhteyteen oli järjestetty kansainvälinen workshop. Ulkomaalaisia tiedeellisiä vieraita oli paikalla noin 50 ja saman verran suomalaisia tutkijoita.

Jyväskylässä on hyvä opiskella

Jyväskylä sijoittui kärkinelik- koon Suomen ylioppilaskuntien liiton tekemässä Opiskelijan yliopisto 2005 -tutkimuksessa. Opiskelijat viihtyvät Jyväskylässä. Liikuntapalvelut ovat maan kärkiluokkaa, ja kampusten sijoittuminen keskusten läheisyyteen nosti pistettä.

Erityisesti esille tulivat kielikurssit, joiden järjestely Jyväskylässä toimii erinomaisesti. Muualla pitkät jonot kielikursseille viivästyttävät jopa valmistumista.

– Kieli- ja viestintätaidot ovat erittäin tärkeitä alasta riippumatta. Siksi niitä on painotettu, rehtori **Aino Sallinen** kommentoi tyytyväisenä.

Kritisoitavaa löytyi hintatasosta. Jyväskylä on pääkaupunkiseudun jälkeen vuokratasoltaan kallein yliopistokaupunki. Samoin joukkoliikenteestä maksetaan täällä kovempaa hintaa kuin useimmissa muissa yliopistokaupungeissa.

Parhaita opiskeluympäristöjä ovat Tampereen teknillinen yliopisto, Turun yliopisto, Helsingin kauppakorkeakoulu ja Jyväskylän yliopisto. Niitä yhdistää muun muassa se, että niissä kaikki opiskelijat tekevät henkilökohtaiset opintosuunnitelmat.

Tulokset olivat hyvin tasaväki- siä. Kaikissa kärkiopistoissa opiskelijat tuntevat voivansa vaikuttaa ympäristöönsä, ja heille tarjotaan liikuntamahdollisuuksia sekä terveys- ja sosiaalipalveluja.

– Tasaisuus ei yllätä, sillä suomalaiset yliopistot ovat varsin yhtenäisiä ja toimivat saman ohjauksen ja rahoitusjärjestelmän piirissä, tutkijat toteavat.

Janne Laitinen

Tuohikorvakin oppii laulamaan

”En minä osaa laulaa”, ilmoittaa meistä yllättävän moni. Laulunopettaja **Ava Numminen** on kuitenkin toista mieltä. Väitöskirjatutkimuksessaan hän on koettanut löytää keinoja oikeasta tilanne.

– Länsimaisessa kulttuurissa ihminen, jolla on vaikeuksia laulaa nuotilleen, leimautuu helposti musiikillisesti lahjattomaksi – siis pysyvästi laulutaidottomaksi, selittää Numminen.

Laulutaito on jatkumo, jonka toisessa päässä on heikko ja toisessa erinomainen laulutaito. Sitä voidaan kehittää, olipa lähtötaso miten heikko tahansa.

Numminen kutsuu laulamisongelmia kuvaavasti luokoiksi. Hahmottamislukoilla Numminen viittaa muun muassa vaikeuksiin erottaa sävelkorkeuksia. Tuottamislukot ovat fysiologisia, äänielimistön tasolla olevia ongelmia. Yleisimpiä ovat tunne- ja uskomuslukot. Henkilö uskoo, ettei osaa laulaa ja epäilee mahdollisuuksiaan edes oppia laulamaan.

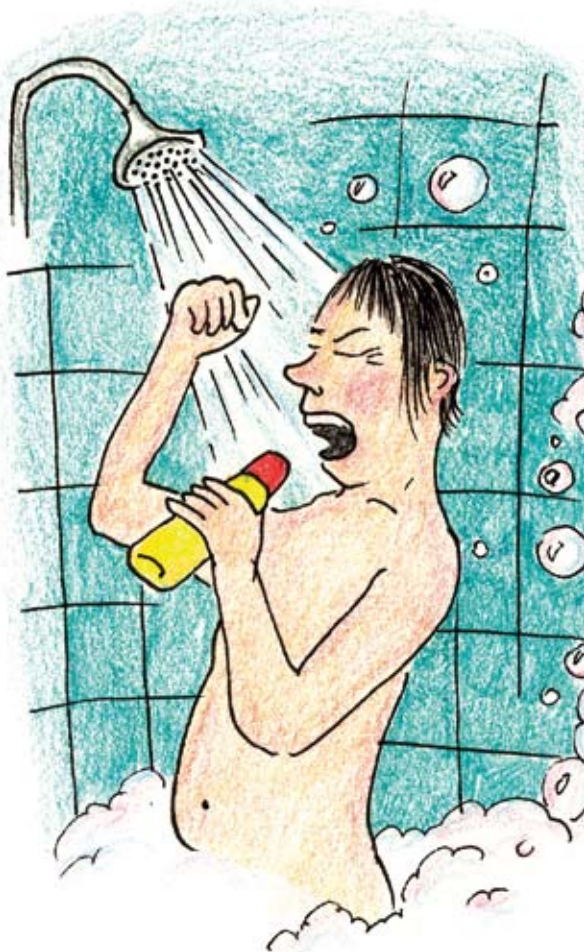
– Useimmilla koehenkilöilläni laulamiseen liittyi hyvinkin ahdistavia tilanteita. Sen seurauksena laulamiseen liittyi häpeää ja noloutta, kertoo Numminen.

Tutkimusryhmänsä kanssa Numminen lähti luomaan toimintamalleja, joiden avulla omaan ääneensä voisi tutustua rauhassa ja harjoitella laulamista ilman nolaamisenpelkoa. Tulokset olivat rohkaisevia. Lähtötasosta riippumatta kaikkien laulutaito parani.

– Mikä tärkeintä, häpeän ja nolouden tunteet vaihtuivat paljon myönteisempiin tunteisiin. Koettiin, että on lupa laulaa. Musiikki aukeni mielekkäänä mahdollisuutena kaikille, iloitsee Ava Numminen.

Numminen artikkeli on luettavissa Musiikin laitoksella pidetyn Musiikintutkijoiden 9. kansallisen symposiumin artikkelikokoelmassa osoitteessa www.jyu.fi/musica/symposium/symposiumin_satoa_2005.pdf.

Riikka Jakonen

Gerocenter keskittyy ikääntymiseen

Jyväskylässä aloittaa kuluvan vuoden aikana toimintansa uusi tutkimuskeskus *Gerocenter*. Se keskittyy vastaamaan niihin haasteisiin, joita ikärakenteen nopea muutos tuo tutkimus- ja kehittämistoiminnalle sekä palvelujärjestelmille.

Keskuksen perustajajäseniä ovat Jyväskylän ammattikorkeakoulu, kaupunki, maalaiskunta ja yliopisto, Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä sekä Muuramen kunta. Lisäksi mukana on valtakunnallisia ja paikallisia organisaatioita, järjestöjä ja yhdistyksiä. Toi-

minnan tueksi on perustettu säätiö.

Gerocenter on osa laajempaa uudenlaista toteutumassa olevaa *Vitapolis*-toimintakokonaisuutta. *Vitapolis* toteutetaan Kinkomaan sairaalan alueelle Muurameen.

Tasa-arvoa ja kansainvälistymistä

Viikon mittaisella intensiivikursseilla yliopiston kansainväliset opiskelijat saivat tilaisuuden luennoida oman maansa tilanteesta niin kulttuurin kuin ihmisoikeusasioidenkin kautta. Puhujia oli kymmenestä maasta.

Kurssia oli järjestämässä JYYn kansainvälisten asioiden sihteeri **Mari Meriläinen**.

– Lähtöajatuksena oli ymmärtää, miten paljon annettavaa kansainvälisillä opiskelijoillamme on, hän selittää.

Jyväskylän yliopistossa on yli 600 ulkomaalaista opiskelijaa yli 70 maasta. Se on opetukselle valtava resurssi, jota ei kuitenkaan ole osattu käyttää hyväksi.

– Miksemme antaisi heidän kertoa asioista, joista he tietävät enemmän kuin me?

Kokemus koskettaa

Yleisteemaksi muotoutui poliittinen historia ja nykyhetki. Taustat avautuivat kansalaisten näkökulmasta.

– Koskettavuus on eri luokkaa, kun tapahtumista kuulee omakohaisia kokemuksia sen sijaan, että lukisi uutisista, Meriläinen kuvaa.

Kulttuurienvälisen viestinnän maisteriohjelmassa opiskeleva **Louisa Daffue-Karsten** käsitteli esityksessään Etelä-Afrikkaa. Hän kertoi, kuinka hän oli kesken automatkan kuullut **Nelson Mandelan** vapauttamisesta. Autoradioista kuultu yllätysuutinen sai ihmiset pysäyttämään autonsa moottoritielle. He alkoivat soittaa torvia ja tanssia autojensa vieressä.

Louisa sanoikin tuntevansa vieläkin kylmiä väreitä ajatellessaan hetkeä, joka muutti maan suunnan

apartheid-vuosien jälkeen.

Meriläinen kuvaa luentojen tunnelmaa erittäin kiinnostuneeksi. Palaute onkin ollut positiivista: opiskelijat ovat tulleet sanomaan, että tällainen kurssi pitää järjestää uudelleen ensi vuonna ja pidempänä versiona, hän kertoo.

25.4.–29.4. pidetyillä luennoilla olivat esitelmöimässä **Frederico Fonseca de Almeida** (Brasilia), **Mohammad Farruq Ahmed** (India), **Yvonne Abidemi Coker** (Ni-

geria), **Juan Daniel Reyes** (Kolumbia), **Noriyuki Watanabe** (Japani), **Louisa Daffue-Karsten** (Etelä-Afrikka), **Lukas Nevosad** (Tšekki), **Ahmad El Massri** (Palestiina, Gaza), **Marton Zsuzsa Orsolya** (Unkari) ja **Aikaeli R.S.Temu** (Tansania).

Kurssin järjestivät Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta, valtiooppi, kehitys yhteistyön maisteriohjelma sekä taloushistoria.

Janne Laitinen

Ruotsissa jo tuhansia biokaasuautoja

Owe Jönsson Ruotsin Gas Föreningistä esitteli Ympäristötieteen päivät 2005 -tapahtumassa biokaasun hyödyntämistä. Ruotsissa jätteistä tuotettua biokaasua käyttää polttoaineena jo 3000–4000 autoa. Bensiinin korvaaminen biokaasulla vähentää kasvihuonekaasuja ja muita päästöjä sekä riippuvuutta tuontienergiasta.

– Teknologia on merkittävä läpimurto. Biokaasun tuottajat ovat ryhtyneet yhteistyöhön maakaasuyhtiöiden kanssa kehittämään kaasupolttoaineen tuotantoa. Kaasukäyttöisten kulkuneuvojen määrä Ruotsissa on selvässä nousussa, Jönsson kertoi.

Biokaasusta ja maakaasusta koostuvalla metaanilla käyvien autojen määrä lisääntyi neljänneksellä vuonna 2004. Niistä suurin osa on raskasajoneuvoja.

Andreas Jaron Saksan ympäristöministeriöstä käsitteli esitelmässään kestävän kehityksen ja jätehuollon ristiriitaisuuksia. Saksan jätehuolto on tehokkaimpia maailmassa, ja siitä on otettu mallia Suomessakin.

Joka toinen vuosi järjestettävän suomalaisen ympäristötutkimuksen päätapahtuman järjestelyistä Jyväskylässä 12.-13.5.2005 vastasi Ympäristötieteellinen seura ry. yhdessä Jyväskylän yliopiston bio- ja ympäristötieteiden laitoksen kanssa. Päivillä keskityttiin kestävän kehityksen teemoihin.

Kalaa nousee Jyväsjärvestä

Kalastajat ovat liikkeellä Jyväsjärvellä. Tavoitteena on vähentää särki-, salakka-, kiiski-, pasuri-, ahven- ja lahnakantoja. Rysäpyynnissä nousevat arvokalat, kuten hauet, kuhat ja suurikokoiset ahvenet, palautetaan takaisin järveen.

Kalojen vähentäminen kunnostaa järven ravintoketjua. Sillä parannetaan vedenlaatua, vähennetään sinileväkukintoja ja lisätään veden näkösyvyyttä. Jyväsjärven hoitokalastusta hallinnoi Jyväskylän yliopiston bio- ja ympäristötieteiden laitos.

Jyväsjärven tilaa on seurattu intensiivisesti vuodesta 2000 lähtien. Kunnostus alkoi viime vuonna, jolloin vähäarvoista kalaa pyydettiin 180 kg/ha. Tavoitteena on tänä vuonna pyytää saman verran, yhteensä noin 60 tonnia. Ravintoketjukurinon vaikutuksia

UUVE SÖDOR

Jyväsjärveltä tavoitellaan noin 60 tonnin kalansaalista.

kasvi- ja eläinplanktoniin, kalastoon ja vedenlaatuun seurataan intensiivisellä näytteenotolla ja koekalastuksilla.

UUVE SÖDOR

Kalastajat kokevat avorysiä Äijälänsalmen suulla.

TEKSTI Anitta Kananen
KUVA Petteri Kivimäki

Sosiaalityö kouluttaa ammattiin

Alalle hakevat motivoituneet tytöt

Sosiaalityö on naisten ala. Kentällä asiakaspalvelutyössä ei miehiä juuri tapaa, kuten ei alan opiskelijoissakaan. Tutkijoista löytyy toki miesväkeäkin.

Jyväskylän yliopiston sosiaalityön professori **Mikko Mäntysaari** ei kiellä, etteikö toivoisi alalle hakeutuvan enemmän miehiä, mutta opiskelijoiden sukupuolijakamasta ei häntä saa tekemään ongelmaa.

– Totta kai olisi hyvä, jos opiskelijoissa olisi myös miehiä. Jo tasa-arvonäkökohdat puoltavat sitä. Mutta meillä on kaiken kaikkiaan hyvin motivoituneita ja erinomaisia opiskelijoita, sattuvat vaan nyt olemaan kaikki naisia.

Ensi elokuussa tulee voimaan uusi asetus, joka määrittelee sosiaalityöntekijän pätevyudeksi ylempään korkeakoulututkinnon. Mäntysaari uskoo sen selkeyttävän tilannetta kunnissa. Hän arvioi, että sosiaalisektorilla nähdään pian sama ilmiö kuin lääkäreiden kohdalla.

– Kunnat joutuvat korottamaan palkkoja, jotta ne sai-

Sosiaalityön yksikön kehittämispäivänä Jämsässä tuuli napakasti. Mukana olivat Marjo Kuronen (vas.), Matti Vuorensyrjä, Jari Heinonen, Teppo Kröger, Jorma Hänninen, Johanna Kiili ja Mikko Mäntysaari.

”Alat, jotka ovat kehittyneet kutsumustyöstä, ovat Suomessa hyvin naisvaltaisia.”

sivat pätevää henkilökuntaa. Työvoimapula on tosiasia jo muutaman vuoden kuluttua. Opiskelijoita pitäisi koko maassa ottaa vuosittain noin 400 nykyisen 240:n sijasta, jotta paikat täyttyisivät. Jyväskylässä aloittaa vuosittain sosiaalityö pääaineenaan 20 opiskelijaa.

Ratkaiseeko raha?

Erityisesti asiakastyössä on sosiaalisektorilla hyvin vähän miehiä. Monet alan miehet suuntaavat hallintoon ja erilaisiin projektitehtäviin.

Lehtori **Jorma Hänninen** on tutkinut sosiaalityötä miesnäkökulmasta. Hän ei usko pelkästään paremman palkkauksen korjaavan alalle hakeutuvien määrää.

– Alat, jotka ovat kehittyneet kutsumustyöstä, ovat Suomessa hyvin naisvaltaisia. Sosiaalialalla on aiemmin ollut enemmän miehiä, mutta heidän lukumääränsä on viime vuosina pienentynyt. Samoinhan on käynyt esimerkiksi opettajille.

Jorma Hänninen pitää myös toivottavana jo pelkästään alan tasa-arvokehityksen vuoksi, että miehiä tulisi mukaan enemmän. Hän ei kuitenkaan usko muutosta tapahtuvan lähivuosina.

– Yhtä ainoaa keinoa asioiden muuttamiseen ei varmaan ole. Muutosta pitäisi tapahtua hyvin monessa asiassa, arvostuksessa, palkkauksessa ja alan asemassa yhteiskunnassa. Myös mieskulttuurin sisällä pitäisi asentaiden liikahtaa.

– Mitä epämaskuliinista on huolenpito työssä, hän kysyy.

Lisensiaatteja ammattiaiheista

Jyväskylässä sosiaalityön tutkimuksen painoaloja ovat ekososiaalinen sosiaalityö, lapsi- ja perhetutkimus sekä sukupuolitematiikka. Myös hoivatutkimus on tulossa yhä tärkeämmäksi.

Yksikössä on kolme lehtoraattia. Mäntysaari selittää verrattain isoa määrää alan luonteella. Sosiaalityö kouluttaa vahvasti tiettyyn ammattiin. Yksikössä on paljon opetusta ja sen vastuulle kuuluvat myös ohjatut harjoittelujaksot.

– Opetuksen tulee pohjautua tutkimukseen ja tutki-

muksen tulee pohjautua työhön, Mäntysaari linjaa. Tätä noudatetaan myös ammatillisissa lisensiaatintutkimuksissa, joiden ohjausta koordinoi valtakunnallinen kuuden yliopiston Sosnet-yhteistyöverkosto. Tutkinto auttaa uralla eteenpäin. Jyväskylän yksikköön sijoittuvaa Sosnet-professuuria hoitaa **Jari Heinonen**. Hänen alaansa on kuntouttava sosiaalityö.

Järkevä arviointi paikallaan

Sosiaalityön yksikköä johtava Mikko Mäntysaari on siirtynyt Jyväskylään Stakesin tutkimusprofessorista neljä vuotta sitten, kun ala itsenäistyi yhteiskuntapolitiikasta omaksi pääaineekseen. Professorin ominta alaa ovat evaluaatio-, laadunhallinta- ja organisaatiokysymykset. Hän pitää tärkeänä arvioida palvelujen laatua, mutta suhtautuu liian yksityiskoisiin menetelmiin kriittisesti.

– Palveluja on perinteisesti lähestytty asiakkaan näkökulmasta. Sosiaalityön kohdalla siinä on kuitenkin omat ongelmansa, Mikko Mäntysaari sanoo. Esimerkiksi on joitakin tilanteita, joissa joudutaan käyttämään pakkoa. Usein asiakas ei voi valita palvelua, vaihtoehtoja ei ole tai hän on niin sairas, ettei siihen kykene.

– Alalla on jo arviointiväsymystä. Laadunhallinnan mallit tulevat ulkopuolelta, myös ulkomailta, eivätkä ne muokkaamatta sovellu suomalaiseen sosiaalityöhön.

Tulossa Stakes-yhteistyötä

Sosiaalityön yksikössä odotetaan lopullista päätöstä Stakesin aluetoimipisteen aikataulusta. Sosiaalipalvelujen arviointitutkimukseen ja kehittämiseen keskittyvä noin 15 työntekijän yksikkö aloittaa lähiaikoina Jyväskylässä.

Mikko Mäntysaari arvioi, että siitä muodostuu yliopistolliselle tutkimukselle merkittävä yhteistyökumppani. Myös lapsiasiamiehen viran sijoittuminen Jyväskylään tuo yhteistyökumppanin yksilön ja lasten kysymyksiin keskittyville tutkijoille.

Paikallinen Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus on yksikölle tuttu yhteistyökumppani, jonka kautta rakentuu luonteva yhteys tutkimuksesta suoraan kentän toimijoihin.

Monissa maissa vanhusten hoidon voimavaroja suunnataan aiempaa pienemmälle ryhmälle, joka tarvitsee jatkuvaa apua.

TEKSTI Anitta Kananen

KUVA Petteri Kivimäki

Pohjoismaisilla hyvinvointivaltioilla samat tavoitteet Palveluja kehitetään eri suuntiin

Julkisen sosiaalialan hallinnon ja rahoitusmallin on ajateltu yhdistävän pohjoismaisia hyvinvointivaltioita. Näin varmaan on, jos asiaa peilataan muuhun maailmaan, mutta keskinäiset erot Pohjoismaiden välillä ovat huomattavat.

Vanhuspalvelusektorin kehitys näyttää Ruotsissa ja Suomessa kulkevan samaan suuntaan. Mitä Ruotsi edel-

lä, sitä kohta Suomi perässä. Nyt molemmissa kohdennetaan julkisia palveluita uudelleen ja avataan palvelukenttää markkinoille. Esimerkiksi vanhusten kotihoidon voimavarat on suunnattu aiempaa pienemmälle ryhmälle, joka tarvitsee jatkuvaa apua.

– Ruotsalaisilla tosin on huomattavasti suomalaisia enemmän tietoa sosiaalialaa koskevien päätösten tuke-

”Vahva julkinen toiminta tukee omaisten ja sosiaalisen verkoston mukaantuloa ja osallistumista toimintaan.”

na, sosiaalityön lehtori **Teppo Kröger** sanoo. Vertailujen mukaan Ruotsissa on vanhuspalvelukentän tutkimusta kaikkein eniten Skandinaviassa.

Norja jatkaa paljolti entiseen malliin, siellä sosiaalisektorin tilanne ei ole viime vuosina merkittävästi muuttunut. Tanskassa resursseja on kaksi kertaa Suomeen verrattuna, eikä niitä olla leikkaamassa. Tanska on toisaalta ottanut käyttöön kundval-nimellä kulkevan kuluttajanvalintajärjestelmän. Siinä käyttäjä saa valita, haluaako palvelunsa kunnalta vai yksityiseltä.

Yhteiskunnan tuki tuo lisää yksityistä apua

Teppo Kröger on juuri saanut valmiiksi artikkelin, jossa kartoitetaan pohjoismainen hoiva- ja sosiaalipalvelututkimuskirjallisuus. Se julkaistaan kesän aikana Pohjoismaiden ministerineuvoston TemaNord – Hyvinvoinnin tutkimusohjelman sarjassa. Tehtävänä on ollut kartoittaa tutkimuskirjallisuus ja selvittää sen perusteella, kuinka käy omaishoidon määrälle, jos yhteiskunnan rahoittamien palveluiden määrä putoaa tai lisääntyy.

Tehtävän taustalla on usein kuultu kritiikki, jonka mukaan ihmiset lopettavat huolehtimasta omaisistaan tai läheisistään, jos yhteiskunta tekee liian paljon. Krögerin työ ei tue tätä käsitystä.

Hän havaitsi, että julkisen hoivan lisääntyminen tai sen laadun paraneminen päinvastoin vahvistaa yksityistä hoivatyötä.

– Vahva julkinen toiminta tukee omaisten ja sosiaalisen verkoston mukaan tuloa ja osallistumista toimintaan. Tämä on todettu etenkin Ruotsissa ja Norjassa teh-

dyin tarkoin empiirisin tutkimuksin, Teppo Kröger painottaa.

Tutkimustietoa on myös vastakkaisista tilanteista. Epävirallinen apu korvaa monin paikoin yhteiskunnan supistuvien palvelujen jättämän aukon. Teppo Kröger muistuttaa kuitenkin, että yksityinen tuki ei parhaimmillaankaan voi saavuttaa yhtäläisesti kaikkia apua tarvitsevia. Hyvinvointivaltioajatukseen kuuluva tasapuolisuuden periaate jää toteutumatta.

Hoivaköyhyys osuu yksinhuoltajiin

Teppo Kröger lanseeraa toisessa tuoreessa artikkelissaan *Hoivaköyhyys yksinhuoltajaperheissä: kenelle lastenhoito-ongelmat kasaantuvat?* hoivaköyhyyden käsitteen.

Hoiva on käsite, joka kattaa kaikki ihmisryhmät, perheet, lapset ja vanhukset. Se tarkoittaa tukea ja apua, jota saadaan joko julkiselta tai yksityiseltä puolelta, omalta perheeltä tai ystäviltä. Hoivaköyhyys on tilanne, jossa yksilö tai perhe tarvitsisi tukea, mutta ei sitä saa. Kyse ei ole yksilön ominaisuudesta vaan yhteiskunnallisesta ilmiöstä.

Kröger on tutkinut hoivan saatavuutta 25 yksinhuoltajaperheessä. Vastauksista selviää, että monilla on ollut ongelmia saada apua sitä tarvitessaan. Hoivaköyhyyttä on esimerkiksi se, että vuorotyötä tekevä yksinhuoltaja ei ole saanut mistään apua sairaan lapsen hoitoon.

– Perhe ei ole ollut oikeutettu julkiseen tukeen, eikä sillä ole ollut sukua tai ystäviä, jotka olisivat voineet tulla apuun. Voi olla, että perhesiteet ovat katkenneet eron myötä, isovanhempia ei ole, tai he asuvat muualla eikä ystäviä ole lähiseudulla, Kröger kuvailee.

TEKSTI Anitta Kananen

Naisten kontrolli tiukempaa

Sukupuoliteema nousussa sosiaalialan tutkimuksessa

Naiset ja erityisesti äidit ovat julkisen sosiaalisen tuen, mutta myös kontrollin, kohteena useammin kuin miehet. Naisten käyttäytymiselle asetetaan kovat vaatimukset, monissa asioissa kovemmat kuin miehille. Esimerkiksi lasten ja perheiden kanssa

työskentelyä sosiaali- ja terveydenhuollossa tutkittaessa on huomattu, että äitiyden kriteerit ovat paljon tiukemmat kuin isyyden. – Äitien käyttäytymiseen puututaan huomattavasti herkemmin kuin isien, sosiaalityön lehtori **Marjo Kuronen** sanoo.

”Kun sukupuolta ei käsitellä osana ammattia, naiset joutuvat selittämään hankalia kokemuksiaan yksilöllisillä ominaisuuksillaan.”

Tasapuolisuus ei poista eriytettyä tukitarvetta

Vaikka sosiaalityön periaatteisiin kuuluu tasapuolisuus, joissakin tilanteissa kaivataan sukupuolispesifistä auttamista. Esimerkkeinä Marjo Kuronen luettelee väkivaltaisille miehille järjestetyn apun tai päihdehuollon alueella erityisesti naisille kohdennetun tuen.

Viime aikoina paljon puhuttanut perheväkivalta on sukupuolistunut ongelma. Se kohdistuu useimmiten naisiin. Näissä tilanteissa on perusteltua tukea apua tarvitsevia sellaisissa tilanteissa, joissa he tuntevat olonsa turvattomiksi.

Monet muutkin sosiaaliset ongelmat ovat sukupuoli-painotteisia. Luokittelut ja asenteet eivät kuitenkaan kaavamaisesti kulje nais-mies -jaottelun mukaan, vaan ne ovat paljon vivahteikkaampia.

Nuoret tutkivat sukupuoliteemaa

Marjo Kuronen pitää erityisen tärkeänä sitä, että sukupuolikysymykset otetaan esille jo opetuksessa.

– Suomessa siihen on kiinnitetty aika vähän huomiota sosiaalityössä. Nyt tuntuu, että varsinkin nuorempi tutkijapolvi on ottanut sukupuolitematiikan vahvasti mukaan lähestymistavoissaan.

Marjo Kuronen esittelee ylpäänä Sosiaalityön tutkimuksen seuran tuoretta vuosikirjaa Sukupuoli ja sosiaalityö. Hän näkee sen suomalaisen sosiaalityön tutkimuksen hyvänä keskustelunavauksena aiheeseen. Jyväskyläläisistä tutkijoista siihen ovat hänen lisäkseen kirjoittaneet Päivi Petrelius ja Jorma Hänninen.

Ammatti määritellään miehisin ihantein

Päivi Petreliuksen artikkeli liittyy hänen väitöskirjaansa. Siinä hän selvittää sosiaalityön sukupuolijärjestyksiä työntekijöiden kuvausten kautta. Sukupuolijärjestyksillä tarkoitetaan paitsi miehen ja naisen välistä hierarkista eroa, myös naisille ja miehille järjestyviä erilaisia tiloja.

Sosiaalialalla työskentelee pääasiassa naisia. Petreliuksen tutkimuksen mukaan he määrittelevät oman ammatinsa rationaalisuutta korostavien, miehisten ihanteiden kautta. Sukupuolineutraali ammattiretoriikka kuitenkin vaikeuttaa sukupuolittuneisiin ammatillisiin ihanteisiin liittyvien ristiriitaisten kokemusten käsittelyä.

– Sukupuolen esille tuomisen koetaan rikkovan ammatillisia neutraaliuden ja puolueettomuuden ihanteita. Kun sukupuolta ei käsitellä osana ammattia, naiset joutuvat selittämään hankalia kokemuksiaan yksilöllisillä ominaisuuksillaan, toisinaan myös naiseen liitettyillä uskomuksilla, Petrelius kuvaa.

Asenteita voitava purkaa

Sukupuolineutraali retoriikka on eettisesti ongelmallista, koska se piilottaa sukupuolijaot eikä pura niitä. Sukupuoli jää sosiaalityötä koskevissa analyyseissa sivuun, vaikka se on hyvin keskeinen sosiaalista elämää jäsentävä tekijä.

Päivi Petrelius esittää, että sosiaalityön ammatillaiset on nähtävä toimijoina, joiden ajattelua ja toimintaa sukupuoli osaltaan jäsentää. Sukupuolijärjestyksiä voidaan purkaa vain tunnistamalla ne ensin.

Vuosikirja *Sukupuoli ja sosiaalityö* nostaa sukupuolen näkyvästi esille alan tutkimukseen.

– Tämä ei ole yksinomaan sosiaalityöhön kuuluva ilmiö. Sukupuolen häivyttäminen työelämää koskevasta keskustelusta on ominaista suomalaiselle työelämäpuheelle muutoinkin, Petrelius huomauttaa.

Social Work in brief

An average of 20 students begins Social Work education at the University of Jyväskylä annually. Social work is a field dominated by women; the applicants are mainly well-motivated girls.

Researchers at the Social Work department would like to see a more equal gender distribution in the field. There is no magic word to alter the circumstances, though. A change in wages, appreciation for the field and attitudes is called for.

A new regulation is laid down in Finland in the autumn. It defines a Master's degree as a required qualification for the social work field. A shortage of workers is predicted in the social work sector in the coming years. According to the researchers, the number of new students should be nearly doubled in Finland.

The professor of the department is Mikko Mänty-saari. In addition, a SOSNET (a national social work network) professorship is located in the department. It is held by Jari Heinonen. SOSNET is responsible for the vocational licentiate training in the field.

The main areas of expertise in social work research and teaching at the University of Jyväskylä are eco-social social work, gender aspects in social work, childhood and family studies and care research.

Read more: www.jyu.fi/yhtfil/sto/linkit.html, <http://www.sosnet.fi/>

TEKSTI Janne Laitinen
KUVAT Asta Ruodemäki

Wolmar Schildt halusi mälaiskylæstæ akatêmisen keskuksen Jyväskylän tuntematon suurmies

Julkisuudessa vähän tunnettu tohtori **Wolmar Schildt** (1810–1893) on ajankohtainen hahmo. Jyväskylän yliopiston kirjasto sai lahjoituksena hänen työtään kunnioittavan kollaasi-reliefin, jonka lahjoitti omasta kokoelmastaan keräilijä **Kalevi Aalto**. Se on sijoitettu luentosaliin toiseen kerrokseen.

– Reliefissä on edustettuna kaksi suurmiehelle tärkeää hanketta, Jyväskylän lyseo ja ajatus yliopiston perustamisesta. Siihen kuuluu kaksi lyseon juhlavuoden kunniaksi teetettyä mitalia sekä Schildtin ex libris, kirjanmerkki, yliopiston kirjaston toimistopäällikkö **Pirkko Audejev-Ojanen** kertoo.

Kirjastossa on myös merkittävä Schildt-kokoelma. Se on peräisin hänen omasta kirjastostaan, jonka hän testamenttasi tulevalle yliopistolle. Kokoelmaan kuuluvia kirjoja ja lehtiä on siellä täällä. Aarteet tunnistaa joko Schildtin kirjanmerkistä tai nimikirjoituksesta.

Yliopiston henkinen isä

Kuningasajatuksena Schildtillä oli suomenkielisen yliopiston perustaminen Jyväskylään. Ajatusta pidettiin alkuun huvittavana tuolloin 500 asukkaan kaupungissa ja kaukana akateemisista keskuksista, Turusta ja Helsingistä.

Schildt ei kuitenkaan lannistunut. Hänen johdollaan Jyväskylään oli jo saatu suomenkielinen lyseo, ja ”oppioksi” nimittämäänsä yliopistoa varten hän perusti vuonna 1860 yliopistorahaston. Tämä ja pari muuta hänen perustamaansa rahastoa loivat taloudellista pohjaa nykyiselle yliopiston kirjastolle sekä yliopistosäätiölle.

Wolmar Schildt julkaisi teoksiaan taiteilijanimellä Wolmar Kilpinen. Hänen ex libriksensä on haluttu keräilykohde.

Yliopiston kulttuuritoimikunta järjesti Floran päivänä retken Pernasaareen. Matkan aikana paljastettiin Wolmar Schildtin syntymäkodin historiasta kertova laatta. Paikkaa esitteli Laukaan vankilan johtaja Jyri Koivumaa (oik.).

– Schildttiä voi huoletta kutsua Jyväskylän yliopiston isälahmoksi, Audejev-Ojanen sanoo.

– Ilman hänen vankkumatonta visiotaan ja työpanostaan tulevan Jyväskylän yliopiston kehitysvaiheet olisivat olleet paljon vaikeammat.

Venykekielen kehittäjä

– Schildt oli todellinen suurmies, Audejev-Ojanen kuvaava. Pitkällä urallaan hän ehti toimia lääkärinä, kielitieteilijänä, poliitikkona, toimittajana ja kirjailijana. Hän opiskeli lääkäriksi Turussa ja Helsingissä, joissa hänen opiskelijakaveriensa kuului **Elias Lönnrot**.

Valmistuttuaan Wolmar Schildt toimi Jyväskylässä piirilääkärinä eläkeikänsä saakka. Opiskeluaikaan hän kiinnostui kielitieteestä, ja lääkärintyönsä ohessa hänestä kehkeytyi keskeinen suomen kielen kehittäjä. Hän muun muassa keksi noin viisisataa uudissanaa, joista tunnetuimpia lienevät tie, taide, uskonto, sivistys, kansallisuus ja kirjailija.

Audejev-Ojanen arvioi, että Schildtin ehdottamista sanoista nykyäänkin käytössä on toista sataa.

Schildtillä oli myös idea venykekielestä. Siinä pitkät vokaalit korvattaisiin yhdellä vokaalimerkillä, joka merkitäisiin yläaksentilla. Idea kuitenkin ammuttiin alas Suomen kulttuuripiireissä – myös Lönnrotin mielestä ajatus oli huono – mikä oli takaisku Schildtin kielitieteilijälle. Hän painatti silti viitisenkymmentä kirjaa venykekielellä. Kokoelma löytyy yliopiston kirjastosta.

Tilaisuuteen osallistui myös Pernasaaren entisen koulukodin pitkäaikainen johtaja Ensio Kypö (toinen vas.) puolisonsa Violan (kesk.) kanssa.

Schildt oli omalaatuinen hahmo ja eräänlainen humanistin stereotyyppi. Audejev-Ojanen kuvailee häntä bohemiksi taiteilijaluonteeksi, joka erottui akateemisesta ympäristöstä nukkavieruine olemuksineen.

– Wolmar kulki usein kaupungilla tukka kampaamattomana ja lahkeet lepattaen, vaikka oli aatelissukua ja upseerin poika. Ja hänen työhuoneensa näytti aina olevan sekasorron vallassa, Audejev-Ojanen naurahtaa.

Schildt ei tuhlanut rahojaan vaatteisiin, mutta vieraitaan hän kohteli hyvin. Askeettisen ulkomuodon alla oli seurallinen ja antelias mies, jonka juhlissa pöydät notkuivat.

Päiväkodissa opitaan kehon hallintaa

Päiväkoti on aikuisten lapsille muokkaama ympäristö. Sen monien käytäntöjen taustalla ovat lasten terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät käsitykset, jotka määrittelevät lasten ruumiin käytön ehtoja, tarpeita, mahdollisuuksia ja rajoituksia. Muun muassa pukeminen, riisuminen, ruokailut, päivälepo ja hygieniäkäytännöt ovat tällaisia.

Lapsilta myös odotetaan tietynlaista ruumiinsa hallintaa ja käyttäytymistä. Arjessa tämä näkyy ohjeina ja neuvoina, kieltoina ja käskyinä. Esimerkiksi ohjattaessa lapsia ulos voidaan vedota terveyden ylläpitämiseen.

Lapset eivät ole kuitenkaan vain muokattava joukko.

– Lapset osallistuvat oman arjensa muotoutumiseen sekä ruumiinsa ja sen tilojen määrittelyyn. Heillä on tietoa toimia päiväkodin eri tilanteissa sopivalla tavalla, tutkija **Anu Kuukka** huomauttaa.

Toisinaan he käyttävät sääntöjä ja käytäntöjä päämääriensä saavuttamiseksi ja hyvinvointinsa ylläpitämiseksi, esimerkiksi toimintojen hidastelua tai pöydän alle menemistä. Joskus kannattaa olla lapsekas, joskus ruumista ja tunteita hallitsemalla vältyttyä leimautumasta lapselliseksi.

Hyvää oloa tuottaa myös mahdollisuus itsemääräämiseen ja yksityisyyteen ”kun saa leikkiä kavereiden kaa ja tehdä kaikkee ja välillä olla rauhassa ja yksin ja hiljaa”.

Anu Kuukka tekee varhaiskasvatuksen väitöskirjaa lasten ruumiillisuuden ulottuvuuksista 5–7-vuotiaiden lasten päiväkotiryhmissä. Tutkimus tuottaa tietoa lasten arjen hyvinvoinnin rakentumisesta. Tavoitteena työssä on antaa lasten oman äänen kuulua.

Tutkijoilla huoli lasten liikkumisen Liikuntatunteja liian

Koululiikunnan tulisi olla terveyttä edistävää toimintaa, jonka vaikutusten pitäisi ulottua koko eliniän ajaksi.

– Siihen ei opetussuunnitelman kaksi opetustuntia – tai yksi kaksoistunti – viikossa riitä, liikuntapedagogiikan professori **Pilvikki Heikinaro-Johansson** toteaa.

Uusissa opetussuunnitelmissa valinnaisten tuntien määrä on vähentynyt lukuaineiden tuntimäärän kasvessa. Pakollisen liikunnan osuus on pysynyt ennallaan. Pilvikki Heikinaro-Johansson ei haluaisi asettaa liikuntaa ja muita kouluaineita vastakkain, mutta valinnaisuuden vähentyessä liikunta on yksi häviäjistä. Se on suosittu valinnaisaine. Vähän liikkuvaa joukkoa ei nykyinen tuntimäärä riitä aktivoimaan.

Liikuntapedagogiikan professori kysyykin, tarvitaanko lisää äidinkieltä tai matematiikkaa, joissa suomalais-

TEKSTI Anitta Kananen
KUVAT Petteri Kivimäki

Jyväskylän normaalikoulun 8CD-ryhmän tytöillä on pesäpallokenttä lähellä, oman koulun pihassa.

sesta n vähän

set lapset ovat maailmanmitassa jo huippuosaajia. Pitäisi muistaa, että liikunta ei ole pelkästään oppiaine, vaan sillä pitäisi luoda pohja jokaisen lapsen ja nuoren tulevaan, aktiiviseen elämäntapaan ja hyvinvointiin.

Koululiikunnan tilanne kartoitetaan

Pilvikki Heikinaro-Johansson on ryhmineen aloittamassa *Hyvinvointia koululiikunnalla* -tutkimusta, jossa kartoitetaan suomalaisen koululiikunnan nykytilanne. Edellisestä vastaavanlaisesta tutkimuksesta on kulunut jo yli 20 vuotta.

Tutkimuksen avulla selvitetään, minkälaista koulujen liikuntakasvatus on. Lisäksi tutkitaan interventioiden avulla, miten oppilaiden hyvinvointia voidaan edistää koululiikunnalla. Myös kansainvälistä vertailevaa tut-

kimusta varten kerätään aineistoa.

Tutkimuksen taustalla on yhteiskunnassa julkaistettu huoli lasten ja nuorten terveydestä. Ryhmä on saanut tutkimuksen aloittamiseen opetusministeriön rahoitusta.

– Se on mielestäni viesti siitä, että aihe koetaan tärkeäksi, Heikinaro-Johansson sanoo. Hänen kokemuksensa mukaan käyttäytymistieteelliseen tutkimukseen ei ole kovin helppoa saada rahoitusta.

Lapsista ja nuorista löytyy hyvin aktiivinen ja taitava joukko, joka liikkuu paljon ja on usein myös urheiluseurojen toiminnassa mukana. Toisaalta on niitä, joiden liikkuminen on hyvin vähäistä. Tutkimusten mukaan noin 20 prosentille nuorista koulun liikuntatunnit ovat ainoa säännöllinen liikuntatilanne. Haasteena liikuntakasvatukselle onkin tämän ryhmän aktivoiminen.

Lukioon siirryttäessä liikkuminen on kiinni nuoren

omasta aktiivisuudesta. Kaksi paikallista kurssia voi ottaa jo ensimmäisenä vuonna. Jollei oppilas valitse lisäkursseja, koululiikunta loppuu siihen.

Vaikka kansainvälisessä vertailussa Suomessa liikuntatuntien määrä on suosituksia alhaisempi, ei meillä ole tilanne sentään niin hälyttävä kuin esimerkiksi Yhdysvalloissa. Siellä oppilaiden heikko kunto ja erilaiset terveysongelmat, kuten lasten ylipainoisuus, ovat todellisia huolenaiheena.

–Meilläkin huoli lasten ja nuorten liikkumattomuudesta ja lisääntyneistä terveysongelmista on alkanut saada huomiota osakseen. Esimerkiksi varusmiesten kunnan heikentymisestä on uutisoitu paljon, Heikinaro-Johansson huomauttaa.

Yhteistyö avuksi

Liikunnanopetuksen tehtävänä on edistää terveellistä ja aktiivista elämäntapaa. Tunneilla tulisi oppia liikuntataitoja ja saada myönteisiä kokemuksia eri lajeista, jotta jokainen löytäisi oman tapansa liikkuu.

Terveyden edistämisen kannalta olisi tärkeää, että vähintään puolet ajasta olisi kohtuullisen rasittavaa liikuntaa. Aika kova haaste liikunnanopettajalle, varsinkin kun osa ajasta kuluu siirtymiseen liikunta-paikalle ja pukeutumiseen.

Onneksi opettaja ei ole asiassaan ihan yksin. Viime aikoina on herätelty kouluja, kuntia ja järjestöjä yhteistoimintaan. Esimerkiksi Nuori Suomi -järjestön organisoima ”Liikuntaseikkailu maapallon ympäri” on vakiinnuttanut suosionsa aluokkien liikuttajana.

–Myös koulupihojen rakentaminen lähiliikuntapaikoiksi voisi ratkaisevasti edistää lasten liikuntaa, professori ehdottaa.

Tieteen tarinat jatkuvat

Yliopiston juhlavuosi tuli ja meni, mutta jätti pysyviäkin jälkiä: Tieteen tekemisen tarinoita -projektissa tehdyt näyttelyt, joita yliopiston museo ja museologian opiskelijat ovat toteuttaneet eri laitoksille.

– Halusimme tuoda juhluvuoden aikana esille yliopiston arkea, museon intendentti **Pirjo Vuorinen** kertoo. Näyttelyt esittelevät yliopiston rakennuksia ja niissä toimivien laitosten vaiheita.

Laitosnäyttelyt ovat esimakua museon tulevasta näyttelystä, joka aikanaan valmistuu remontoituun Seminariumiin.

Projektin aikana on kartoitettu laitosten esine- ja kuvakokoelmia sekä arkistoaineistoa ja haastateltu nykyisiä ja entisiä työntekijöitä.

Laitosten henkilökunta on kaivannut komeroista ja vinteilta esiin sinne unohtunutta ”museokamaa”. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen

laitokselle saatiin lahjoituksena entisten opiskelijoiden tekemiä harjoitustöitä ja Sylin näyttelyssä on esillä oppilaiden vanhempien koulutavaroita siltä ajalta, kun he itse kävivät Norssia.

– Laitosprojektia on tarkoitus jatkaa Seminariumin näyttelyn suunnittelun ohella, Vuorinen kertoo. Hän pyytää näyttelystä kiinnostuneita laitoksia ottamaan yhteyttä (puh. 014 260 3800).

Pysyviä näyttelyitä on esillä seuraavissa paikoissa: erityispedagogiikan, varhaiskasvatuksen ja opettajankoulutuslaitokset, koulutuksen tutkimuslaitos, kielikeskus, Lozzi ja normaalikoulun ala-aste eli Syli-rakennus.

Aiemmin on tehty näyttelyt Liikunnalle, Historicaan ja Educaan rakennusten peruskorjausten yhteydessä.

Arja Turunen

TARJA VÄNSKÄ-KAUHANEN

Leena Lestinen tutustui oman laitoksensa KTL:n näyttelyyn työpaikallaan Opinkivessä.

Laasonen näyttely viimeinen Pinacothecassa

TIINA LAASONEN

Taiteilija Tiina Laasonen teos Naisen osa.

Galleria Pinacotheca esittelee kesänäyttelyssään kuvanveistäjä **Tiina Laasonen**. Teoksillaan hän kertoo arjestaan, ajatuksistaan ja elämästään. Pienet arkipäiväiset asiat vaikuttavat teoksiin. Tästä nimi ”Private”. Laasonen työskentelee mielellään eri materiaalien parissa kunnioittaen perinteisiä veistosmenetelmiä.

Tämä kesänäyttely on viimeinen, jonka galleria Pinacotheca jär-

jestää Musica-rakennuksessa. Galleriatilan sijainti erillään museosta on koettu ongelmalliseksi ja avoimen tilan valvominen on ollut mahdotonta. Galleria on toiminut rakennuksessa 30 vuotta ja siinä ajassa tilan tekniikka on vanhentunut. Läheinen kahvio ottaa tilat käyttöönsä.

Pinacotheca on Jyväskylän yliopiston museologian oppiaineen opetusgalleria, jossa sekä mu-

seologian että taidehistorian opiskelijat ovat suorittaneet näyttelyharjoitteluja. Harjoittelu tulee jatkumaan museon muissa näyttelyhankkeissa. Yliopiston museon kulttuurihistoriallisen osaston toimitilat Seminarium-rakennuksessa kunnostetaan lähivuosien aikana. Taloon on esitetty sekä pysyvien että vaihtuvien näyttelyiden tiloja.

TEKSTI Matti Parikka
KUVAT Aki Rasinen

Sonja Virtanen ja Ville Heilala valmiin "teemaschiinan" ääressä. Teepussin lasku ja nosto hoituvat hydraulisesti ja sokeripala pudotetaan vivuston avulla.

Myytti miesten töistä elää

Teknologiakasvatus etsikkoajassa

Tytöt suuntautuvat teknisiin jatko-opintoihin ja ammatteihin paljon poikia vähemmän. Ongelmana ovat roolimallit ja kasvatustausta. Vauvaiästä lähtien lapsille osoitetaan agraariajan työnjaon mukaisesti, mikä on sopivaa tytöille ja mikä pojille.

Teknologian ammatit mielletään edelleen vahvasti miehiseksi, tytöt jäävät lahjakkuusreserviin. Peruskoulu tukee tätä käsitystä tarjoamalla tytöille pelkästään naisopettajien opettamaa tekstiilityötä. Pojille teknistä työtä opettavista on reilusti yli 90 % miehiä.

Uudistuksiin yhteishankkeella

Jyväskylässä 1990-luvun alussa aloitettu teknologiakasvatuksen tutkimus- ja kehittämishanke on laajentunut myös Jyväskylän, Hämeenlinnan ja Savonlinnan opettajankoulutuslaitoksiin.

Siitä on valmistunut neljä lisensiaatin tutkimusta ja viisi väitöskirjatutkimusta, molemmista kolme Jyväskylässä sekä useita muita tutkimuksia.

Teknologian osuutta teknisen työn opinnoissa on lisätty ja matemaattis-luonnontiedettä ja teknologiakasvatusta pyritty lähentämään kaikissa kolmessa laitoksessa.

Hämeenlinnan OKL:n teknisen työn didaktiikan lehtori **Markku Luomalahti** väitteli viimeksi yhteishank-

keesta naisopiskelijoiden teknologiasuuntautumisesta luokanopettajankoulutuksessa.

Luomalahti tutki ensimmäistä kertaa teknologisten aihepiirien kehittämistä naisopiskelijoille luontoisten työskentelytapojen pohjalta. Tutkimus osuu hyvään ajankohtaan. Ensi syksystä lähtien peruskoulussa on Ihminen ja teknologia -aihekokonaisuus, ja ensi kertaa kaikille yhteisenä opettavassa käsityöoppiaineessa runsaasti teknologiasisältöjä.

Tytöille lisää rohkaisua

Teknologia-alan ammatteja tulisi pitää oikeasti vaihtoehtoina myös naisille. Tutkimuksen mukaan tytöt ja naiset eivät mielestään ole luontojaan tumpelompia teknisten ongelmien ratkaisijoina. Heitä ei vain kasvatuksessa rohkaista teknologian käyttöön.

Kotikasvatuksessa varsinkin isällä todettiin olevan suuri vaikutus. Isien pitäisi tiedostaa vastuunsa ja rohkaista tyttäjä nykyistä enemmän teknologian pariin.

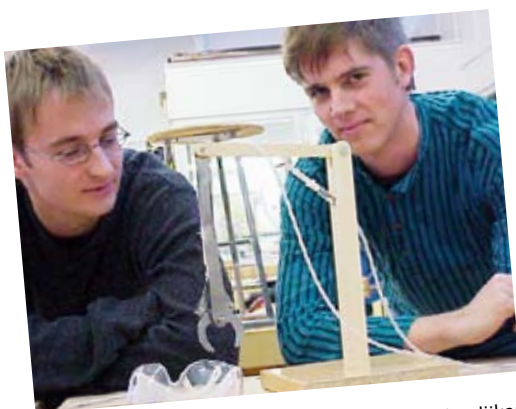
Ei pelkkää puutyötä

Opettajaksi opiskelevia motivoivat teknologiaopiskelussa alan sisällöt. Niillä halutaan turvata riittävän laaja

en opintoprojekteissa sovelletaan yksinkertaista mekaniikkaa ja hydraulikkaa

Tatu Pellinen ja Mika Mononen testaamassa espäkeskojen, vipujen ja varsien avulla liikkuvaa poroa ja pukin rekeä.

Marko Nygård ja Tero Lämsä koekäyttävät hydrauliiikan ja vipujen avulla toteutettua nosturia.

ammattitaito tulevassa työssä sekä syventää teknologista yleissivistystä.

Teknisen työn puutyökeskeisyys ei anna todellista kuvaa nykyajan teknologisesta todellisuudesta. Opetuksen sisältöjä tulisi uudistaa teknologisempaan suuntaan ja samalla myös tyttöjen arvomaailmaa vastaaviksi. Tutkimus osoittaa teknologiakasvatuksella olevan tärkeä merkitys sekä yleissivistyksen että kasvatustieteen osana.

Haasteita täydennyskoulutukselle

Luomalahti osoitti, että perusopetuksen käsityökasvatuksesta voidaan kehittää yhtä lailla tyttöjä ja poikia kiinnostava oppiaine. Tarvitaan ennakkoluulottomuutta muuttaa nykyisiä opetuskäytänteitä. Siihen tarvitaan myös uudenlaisia oppikirjoja etenkin peruskoulun käyttöön.

Tutkimus haastaa täydennyskoulutuksen tuottamaan soveltuvia täydennysopintoja sekä luokan- että aineenopettajille. Jyväskylän yliopiston täydennyskoulutuskeskuksella on OKL:en myötävaikutuksella hyvät mahdollisuudet vastata käsityön lisäkoulutuksen tarpeisiin.

Kirjoittaja on teknisen työn didaktiikan emerituslehtori ja teknologiakasvatuksen dosentti

Käsityölähtöisessä teknologiakasvatuksessa pyritään

- motivoimaan oppilaita ja tulevia opettajia nykyajan työ- ja tuotantoelämään sekä yrittäjyyteen
- innostamaan sukupuolesta riippumatta teknisen alan koulutukseen ja teknisiin ammatteihin
- suunnitelmalliseen keksimistöimintaan
- löytämään käytännön tartuntapintaa matemaattis-luonnontieteellisille käsitteille
- ymmärtämään luonnon ja teknologian tasapainon merkitys
- arkipäivän tekniikan kanssa pärjäämiseen eli yleissivistävään teknologiseen lukutaitoon

Hankkeesta lisää: Parikka, M., Rasinen, A. & Kantola, J. 2000. Kohti teknologiakasvatuksen teoriaa; Teknologiakasvatuskokeilu 1992–2000. OKL:n tutkimuksia 69.

| Kari Sajavaara
emeritusprofessori

Kielipolitiikkaa toteuttamaan

Kieli on niin olennainen osa ihmisen jokapäiväistä toimintaa, että sen tärkeyttä ei yleensä edes huomaa. Ihminen oppii luonnostaan kaikki ne kielet, joita hänen ympäristössään käytetään hänen kannaltaan mielekkääseen viestintään.

Koulutuksessa kieli irrotetaan usein luonnollisesta käyttöyhteydestään, ja siitä tulee helposti itsetarkoitussellinen oppimisen ja opiskelun kohde. Luonteva kielenkäyttö vaatii kytkentää ihmisten väliseen vuorovaikutukseen.

Toisin kuin muissa maissa, Suomessa kaikkiin korkeakoulututkintoihin liittyy pakollisia kieliopintoja. Aikaisemmin oli kyse kielten hallinnasta opintojen tarpeisiin, mutta nyt ovat mukana myös ammattitaidon hankkimiseen vaadittavat taidot. Kansainvälisesti ainoalaatuinen on myös kaikkiin maamme yliopistoihin ulottuva kielikeskusjärjestelmä, joka rakennettiin jo 30 vuotta sitten.

Eurooppalaiset yliopistot ovat vasta nyt tekemässä akateemisen tason kielitaito-opintoja mahdollisiksi kaikille opiskelijoilleen. Yksi väline ovat yliopistojen kielipoliittiset ohjelmat.

Hyvän ja toimivan kielitaidon merkitys on koko ajan kasvamassa, kun kansainvälistyminen ja liikkuvuus lisääntyvät. Korkeatasoiseen asiantuntemukseen kuuluu välttämättömänä hyvä äidinkielen ja yhden tai useamman vieraan kielen hallinta. Akateemisesti koulute-

tun ihmisen kielenkäyttöön sosealistumisen tulisi kulkea rinnan omaan alaan perehtymisen kanssa. Ammatin hallintaa ei ole ilman kielen hallintaa.

Jyväskylän yliopiston hallitus hyväksyi yliopiston kielipoliittisen ohjelman lokakuussa viime vuonna. Se on ensimmäisiä maailmassa, ja se on ainoalaatuinen sikäli, että se ei pelkästään hahmottele kaikille opiskelijoille tarjottavia kieliopintoja, niin kuin muualla tapahtuu, vaan se kattaa kaiken, mikä on kieleen tai kielin kytköksissä, kielikoulutuksen perusteista kampuksen opasteisiin.

Kieliopintojen tuloksellisuudesta vastaavat ensisijaisesti kielten opettajat, mutta jokainen opettaja vastaa omalta osaltaan siitä, että kieleen kiinnitetään koko ajan huomiota. Tietoisuutta kielen merkityksestä on välttämättä kasvatettava sekä opiskelijoiden että myös opettajien keskuudessa. Koulu ei sitä riittävässä määrin tee.

Kielipoliittinen toimikunta seuraa ohjelman toteutumista ja tekee esityksiä ohjelman tavoitteiden toteuttamiseksi. Ohjelma jää kuolleeksi kirjaimeksi, ellei sen toteuttamisesta kanneta huolta.

Ohjelma on luettavissa hallintoviraston strategiasivuilta. (www.jyu.fi/strategia/kielpol.pdf)

Kirjoittaja on soveltavan kielitutkimuksen emeritusprofessori. Hän on toiminut kielipoliittisen strategia-työryhmän puheenjohtajana.

Etiikkaa kaikille

Yliopiston eettinen toimikunta on kuluneen lukuvuoden aikana pohtinut tieteen etiikan opetuksen kehittämistä siirryttäessä uuteen tutkintojärjestelmään. On todettu yksimielisesti, että opetustarjontaa tulisi jatkossa lisätä ja pyrkiä järjestämään sitä säännöllisesti.

Ensi lukuvuoden aikana tieteen etiikan opetusta tarjotaan kolmella eri tasolla: opintojen alkuvaiheessa, osana aineopintoja sekä osana jatko-opintoja.

Filosofian yksikkö tarjoaa kolmen opintopisteen laajuisen luennon *Johdatus tieteen etiikkaan*, joka on avoin yliopiston kaikille opiskelijoille ja osa yhteisiä opintoja.

Kurssilla käsitellään seuraavia asioita: Mitä on tieteen etiikka? Mitä ovat tieteen arvot ja normit? Mihin tieteen etiikka perustuu? Mitä ovat tieteen ammattieettiset periaatteet? Mitä ovat opiskelun eettiset periaatteet? Mitä ovat eri tieteenalojen erityiset eettiset ongel-

mat? Miten eettisiä ongelmia käsitellään yliopistossa?

Tieteen etiikkaa opetetaan myös osana eri oppiaineiden omaa opetusta. Tästä tarjonnasta vastaavat oppiaineet itse. On kuitenkin noussut esiin tarve muodostaa verkosto, jonka puitteissa etiikkaa eri aloilla opettavat voisivat pitää yhteyttä, vaihtaa kokemuksiaan ja kehittää työtään. Tässä tarkoituksessa järjestettiin 24. toukokuuta ensimmäinen *Etiikan opettamisen workshop*.

Tieteen etiikan opetusta on tarkoitus jatkossa tarjota säännöllisesti eri alojen jatko-opiskelijoille. Toteuttaminen olisi lähinnä filosofian yksikön vastuulla, mutta osin seminaarimuotoinen opetus tapahtuu kiinteässä yhteydessä tekeillä olevien väitöskirjojen kysymyksenasetteluihin.

Lisätietoja: <http://www.jyu.fi/eettinetoimikunta/>
Jussi Kotkavirta

Seminaarinmäki 1920-luvulta 3D-tallenteeksi

Lähtulevaisuudessa yleisöllä on mahdollisuus seurata 3D-tallenteenä Seminaarinmäen kampuksen näkymiä 1920-luvulta. Projekti on yksi EU:n kulttuuri 2000 -ohjelmaan hyväksytyistä suunnitelmista. Ajankohdaksi valittu 1920-luku välittää kuvan alueesta ennen mitattavia rakennushankkeita.

Jyväskylän yliopiston museon koordinoimaa hanketta johtaa professori **Heikki Hanka** taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitokselta. Seminaarinmäen digitointi on osa vuoden kestävästä kansainvälistä yhteistyöprojektistä, jonka yhteissumma on 300 000 euroa. Puolet siitä on kansallista rahoitusosuutta, johon ovat sitoutuneet yliopiston yhteistyökumppanit ja Etelä-Pohjanmaan, Keski-Suomen ja Pohjois-Savon maakuntaliitot sekä opetusministeriö.

Jyväskylän lisäksi kulttuuriperinnön 3D-mallintamista tekevät yliopiston yhteistyökumppanit Lontoossa, Roomassa, Seinäjoella ja li-

salmessa.

Lontoon yhteys liittyy Royal Holloway -yliopistossa työskentelevään jyväskyläläislähtöiseen **Jari Pakkaseen**, joka on mukana mallintamassa antiikin Rooman satama-alueen arkeologisia kaivauksia. Toinenkin yhteistyökumppani toimii Roomassa. Saksalaisen *Max-Planck*-instituutin alainen *Bibliotheca Hertziana* työstää siellä **Filippo Juvarran** barokkiarkkitehtuuria digitaaliseen asuun. Kotimaisista yhteistyökumppaneista lisälmen Evakkosäätiö jatkaa toimintaansa ortodoksisen kirkkorakentamisen perinteen tallentamisessa Karjalan ja Petsamon alueella.

Seinäjoen ammattikorkeakoulun hanke liittyy myös kirkolliseen perinteeseen: Latvian Liepajassa jääkäreiden valakirkkona toimineen *Trinitatis*-kirkon mallinnos selvittää kirkon rakenteiden lujuutta korjaustyötä varten.

Heikki Hanka kertoo, että hankkumppanit on koottu toimivien yh-

Heikki Hanka koordinoi kansainvälistä kulttuurihanketta.

teistyökuvioiden pohjalta. Seminaarinmäen digitoinnin tulokset saadaan yleisön nähtäville yliopiston museon uudessa perusnäyttelyssä. Se kootaan museon tiloihin Seminarium-rakennukseen, sitten kun sen peruskorjaus on saatu päätökseen.

AK

Tekijät ehdottavat

Visio kiinteäksi osaksi opiskelua

Netti-TV Visiota tekevät yhteisviestinnän, puheviestinnän ja journalistiikan opiskelijat.

Yhteisviestinnän opiskelija **Mikko Hieta** näkee Vision tärkeänä paikkana käytännön taitojen hiomista varten. Niiden hankkimiseen etenkin viestinnän maisereiden tulisi kiinnittää huomiota.

– Visiossa on vapaat kädet tehdä. Saa olla luovasti hullu, hullusti luova, miten vain, puheviestintää opiskeleva **Raisa Krapu** kuvailee.

Visiolaiset pohtivat, että netti-TV pitäisi saada kiinteäksi osaksi opiskelijuutta, kuten esimerkiksi ylioppilaslehti on. Toisaalta tämä vaatisi vapaaehtoisen toiminnan organisoimista entistä tiukemmin. Kultainen keskitie or-

ganisoitumisen ja tekemisen vapauden välillä on vaikea löytää.

– Joka tapauksessa yliopiston kanssa pitäisi tehdä vielä enemmän yhteistyötä ja Vision merkitystä tulisi kasvat-
taa, **Erkka Piirainen** toteaa.

Piirainen kuvailee netti-TV:tä haastavaksi mediaksi. Internetissä ohjelman keskeyttämiskynnys on hyvin matala. Lisäksi pieni kuvakoko ja kuvanlaatu aiheuttavat tekijöille päänvaivaa.

–Tässä on hyvä testata sitä, mitä on opinnoissaan opinut, Piirainen sanoo.

– Sisällön oppii usein pää- ja sivuaineiden kautta. Visio opettaa välineen, Hieta tiivistää.

Tuottaja toivoo lisää katsojia

– Visio on ollut hyvinkin asiallinen. Vähitellen se on tullut lennokkaammaksi. Yhdessä lehtijutussa sitä taidettiin kuvailla jopa anarkistiseksi netti-TV:ksi, **Mikko Mattlar** nauraa.

Visio on Jyväskylän yliopiston opiskelijoiden Internet-tv. Vision Internet-sivuilla ilmestyy kolme kertaa

viikossa uusi ohjelma: maanantaisin kanta-aottava Teesi, keskiviikkona kokeellinen Koe ja perjantaisin Sooda, joka sallii tekijöilleen vapaat kädet.

Visiota ennen yliopistossa toimi analoginen yliopisto-tv. Vuosina 1993–2000, kunnes syksyllä 2000 yliopistotv:n silloiset tuottajat **Niina Katainen** ja **Il-**

Mikko Hieta, Raisa Krapu ja Erkka Piirainen studiossa.

po Kiiskinen veivät television nettiin ja perustivat Visi-
on. Niina Katainen on kirjoittanut gradun Jyväskylän yli-
opistotelevision historiasta, Vision synnystä ja sen verk-
kovieoiden käytettävyydestä (2003).

Suora lähetys lähempänä työelämää

Uutena asiana Visiossa oli viime keväänä suora lähetys.

– Siitä on saatu paljon positiivista palautetta. Se on
astetta lähempänä oikeaa TV-työtä, siinä ovat käytös-
sä muun muassa oikeat studiokamerat ja ohjaaja, Mik-
ko Mattlar listaa.

Juttua tehdessään toimittajaparit käsikirjoittavat, toi-
mittavat, kuvaavat ja editoivat juttunsa. Yhteistyö laitok-
sen kanssa on ollut Mattlarin mukaan hyvää, sillä Visio

käyttää laitoksen laitteita, sen tekijät saavat teknistä tukea
ja toiminnasta on mahdollista saada opintoviikko. Lai-
toksen laitteiden käyttö estää muiden kuin viestintätie-
teiden opiskelijoiden toimimisen Visiossa, sillä vakuutus
ei korvaa muuta kuin viestintätieteiden opiskelijoita.

Suurimpana haasteena Mattlar pitää markkinointia.

– Sisällöllisesti ei ole ongelmia, juttuja tulee ja toimit-
tajat viihtyvät. Jutut ovat niin hyviä, että ihmiset voisivat
katsoa niitä enemmän!

Vision arkistosta on tällä hetkellä yli 150 vanhaa juttua.
Toiminnassa mukana on ollut jo parisataa ihmistä.

– Vielä arkistosta ei löydy kuuluisia nimiä, mutta us-
kon, että viiden vuoden päästä monet visiolaiset ovat jo
yllättävän pitkällä, Mattlar sanoo.

Kielenopetusta kehittämässä

Peppi Taalas: Change in the making: strategic and pedagogical aspects of technology integration in language teaching. Towards multimodal language learning environments, 22 euroa.

Maailman muuttuessa ja teknologistuksessa opetuksen kehittämiseen kohdistuvat paineet kasvavat valtavasti. Miten tämä muutospaine näkyy Suomen kouluissa? Ovatko opettajien opetuskäytänteet kehittyneet tietoyhteiskunnan vaatimusten mukaisesti ja ovatko uudenlaiset oppimisen ympäristöt opetuksen arkipäivää?

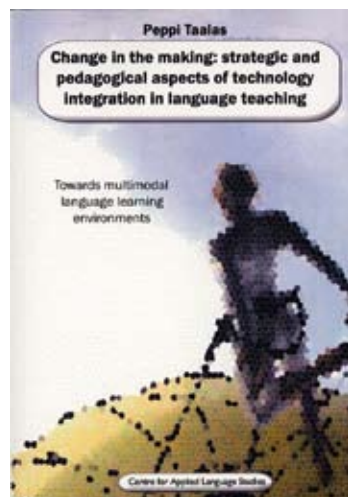
Missä ollaan menossa kielienopetuksessa, johon myös globalisoituvan maailman kielitaitotarpeet kohdentuvat? Onko kieltenopettajankoulutus ajan tasalla ja mukana kehittämässä opetuksen rakenteita, joissa teknologia on luontainen osa opetuksen kokonaisuutta eikä

vain yksittäinen kielioopin harjoittelun apuväline? Miten tietostrategioiden luomat visiot näkyvät opetuksen kehittämisessä ja kehitymisessä?

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan teknologian integroitumista ammatillisen ja yliopistotason kielienopetukseen. Ensimmäisessä osassa selvitetään ammatillisten koulujen englannin opettajien teknologian käyttöä sekä siinä tapahtuneita muutoksia.

Toisen osan muodostaa kolmevuotinen kielikoulutusorganisaation kehittämishanke, jossa pyritään ymmärtämään systeemien muutosprosessin mekanismeja ja kielienopetustyön arjen realiteetteja.

Kehitystä on tutkimuksessa tarkasteltu myös koulutukseen vaikuttavien yhteiskunnallisten muutosten näkökulmasta: teknologia on huimasti kehittynyt, kansallisia tietoyhteiskuntastrategioita on laa-

dittu, ja käsitys oppimisesta ja (media)lukutaidosta on muuttunut sekä koulutuksen rakenteet ovat uudistuneet Euroopassa.

Sinikka Lampinen

Tilaukset

Soveltavan kielitutkimuksen keskus, PL 35, 40014 Jyväskylän yliopisto solki-info@cc.jyu.fi, www.solki.jyu.fi/julkaisee

Kasvatusalan koulutus Bolognan pyörteissä

Jakku-Sihvonen, Ritva (toim.). 2005. Uudenlaisia maistereita. Kasvatusalan koulutuksen kehittämislinjauja. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Mikäpä on tällä hetkellä ajankohitaisempaa kuin keskustelu Bolognan prosessista ja tutkinnonuudistuksesta. *Uudenlaisia maistereita – Kasvatusalan koulutuksen kehittämislinjauja* pureutuu tähän teemaan kokoamalla yhteen valtakunnalli-

sen opettajankoulutuksen ja kasvatustieteiden tutkintojen kehittämiprojektin (VOKKE) aikana käytyjä keskusteluja tutkintojen tavoitteista ja kehittämisestä.

Kirjassa taustoitetaan, mitä pyrkimys luoda eurooppalainen korkeakoulutusalue vuoteen 2010 mennessä yliopiston arjessa tarkoittaa. **Anita Lehikoisen** Bolognan prosessin poliittisten lähtökohtien seikkaperäinen kuvaus on opettavaista luettavaa jokaiselle

yliopistossa toimivalle. Huusko ja Välimaa havainnollistavat osuvasti, miten eri tavoin prosessi on perusyksiköissä ymmärretty.

Kirjassa käsitellään lisäksi kasvatustieteiden tutkimuskohteita, ydinsisältöjä ja kasvatustieteellistä asiantuntijuutta. Tälle tarkastelulle olisi suonut enemmänkin tilaa, onhan se tutkinnonuudistustyön tärkeintä antia. **Ritva Jakku-Sihvonen** kuvaa oivallisesti kasvatustieteitä osana muuttuvaa asiantunti-

Menneisyyttä rakentamassa

Ari Häyrinen, 2004, Building the past. Virtual Reconstruction in art historical context. Two studies of Finnish wooden churches. Jyväskylän yliopisto, publications of the Culture, Science and Technology Master's Program 6, publications of the Jyväskylä University Museum 19.

Informaatioteknologian saavutukset edistävät myös taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen pyrkimyksiä säilyttää kulttuuriperintöä, **Ari Häyrinen** kertoo. Hän hyödyntää tietokonepohjaista virtuaalirekonstruktiota historiallista arkkitehtuuria tutkiessaan.

Julkaisussa esitellään Häyrisen rakentamat, kolmiulotteiset mallit Petäjäveden ja Oulaisten vanhoista kirkkoista. Kirkot pystytettiin jo 1700-luvulla, mutta Häyrinen ko-koaa ne keinotodellisuuteen uudelleen hirsi hirreltä. Näin niiden ra-

kenteet havainnollistuvat katsojalle entistä selvemmin, Häyrinen selittää.

Tutkimus näyttää, kuinka virtuaalinen entisöinti tarjoaa mahdollisuuden visualisoida menneisyyttä valokuvata- kasti. Vanhojen dokumenttien ja kirkkoista otettujen valokuvien pohjalta kootut kolmiulotteiset mallit esittelevät rakennuksia eri vaiheissaan, sillä kirkot ovat kokeneet muutoksia vuosisatojen saatossa.

Uudelleenrakentami- seen liittyy aina olettamuksia ja päättelyä, koska jokaista historiallista yksityiskohtaa ei voida tietää. Häyrinen toteaa, että rekonstruktio- on täytyy aina perustua johonkin. Sen tarkka dokumentointi on välttämätön, jotta rekonstruktioilla voi-

si olla tieteellistä arvoa.

Virtuaalitekнологia mahdollistaa entisöintikohteiden visualisoinnin ainutlaatuisella tavalla, joka sopii niin julkiseen esittämiseen kuin tutkimustyöhönkin.

Janne Laitinen

juutta. Myös Siljanderin ja Uljensin näkemykset kasvatustieteen ydinsisällöistä ja tutkimuskohteista herättävät ajatuksia – puolesta ja vastaan.

Kirjan lopussa paneudutaan opettajankoulutukseen ja sen kehittämishaasteisiin. Artikkeleissa pohditaan lähihistoriaa ja tulevaisuutta, opettajan ammattikuvan muutosta sekä perusopetuksen ja aineenopettajakoulutuksen erityis- kysymyksiä.

Kirja sisältää mielenkiintoista ja ajankohtaista tietoa tutkinnonuu- distuksen parissa ahertaville kas- vatustieteilijöille ja muillekin asia- sta kiinnostuneille. Luettavuutta ja temaattista rakennetta olisi voinut järkevöittää artikkelivalinnoin. Ja ehkä on vielä liian aikaista puhua uudenlaisista maistereista – heistä tiedämme vasta viiden vuoden ku- luttua.

Jani Ursin

Työstä suoriutuminen savolaisittain

– Päivää, sanoi ääni ovensuusta. Arasti.

– Päivää päivää, sanoi UPJ-esimies tarmokkaasti, istumaan, istumaan!

– Meidän pitäisi sitten arvioida tätä henkilökohtaista suoritusastoa, siis työstä suoriutumista. Tarkemmin sanottuna siitä tehtävästä, jota vaativuustaso kuvaa. Osuihan se kohdalleen? No kyllä varmaan. Hehe. Istumaan alas, ollaanpa hyvä. Siinäpä onkin tuolia valittavaksi asti. Kaikki tosin samanlaisia. Minulla vain vähän tällainen erilaisempi, korkeanojainen. Turkoosia Martelaa nämä ovat kaikki, Rantamäen aikana valitsemia. Mihinkäs minä muuten panin ne paperit? Näkyykös tässä niitä?

– Voisinko minä, minä vain tietä...

– Ei, ei, nyt me ei olla papereiden vankeja. Yliopisto on luova työpaikka. Minä teen tässä vapaasti muistiinpanoja. – Ja sitä paitsi, UPJ-esimies sanoo sormea nostoen. Tämä osa keskusteluista käydään esimiehen ehdoilla. Kuuntelen kyllä sitten lopuksi, mutta nyt käydään ensin kaikki kohta kohdalta läpi. Tässä on yhdeksän kohtaa, joista kolme ensimmäistä arvioi ammatinhallintaa, keskimmäiset vastuullisuutta ja viimeiset kolme...

– Jos kiire, en halua häiritä.

– Ei, kyllä me nyt käymme tämän loppuun asti. Olen laskenut, että minulla on 17,5 minuuttia aikaa jokaiselle. Meillä on vielä aikaa. Viimeiset kolme kohtaa arvioivat laatua ja tuloksellisuutta. Ymmärretäänhän me suomea?

Henkilömme ovensuusta, joka nyt istui Martelalla, nyökkäsi.

– No niinpä tietysti. Nämä lomakkeet on kyllä englanniksikin, mutta haluan käydä keskustelut mielellään suomeksi, että tutustuisimme paremmin ja ymmärtäisimme toisiamme. Mekään emme ole liikoja tavanneet. Jos näin leikkisästi asian ilmaisen. Hehe. Mutta mennään asiaan.

Ja asiaan mentiin. Pisteitä tippui ja ropisi. Annettiin hyviä arvosanoja henkilökohtaisesta suoriutumisesta. Yhteistyötäidoista tuli jopa nelonen. Taloudellisuudesta kuitenkin luovutettiin vain kakkonen.

– Tämä kannustaa tuloksellisuuteen, sanoi UPJ-esimies.

Lopuksi lyötiin kättä päälle ja nimet paperiin, yhteenveto-osaan. UPJ-esimies lupasi täyttää arviointilomakkeen keskustelun ja lupauksen mukaisesti, suoritusastan ollessa 27. Henkilömme poistui nopeasti huoneesta ja ulos pihalle.

Pihalla Ronkainen odotti kärsimättömänä autossaan. Auto kävi ja Ronkaisen suu: – Kyllä kesti, jumalauta. Missä kupeksit? Minä sain jo opiskelijoilta selville, että Tielaitos ei ole täällä päinkään. Meidän on ajettava toiseen päähän kaupunkia. Mahoton tori savolaiselle tämä Jyväskylä. Nyt nopsaan, muuten myöhästymme palaverista. Soittelevat kohta sieltä Kuopioon ja kyselevät peräämme. Missä muuten kuppasit varttitunnin? Tietähän sinun piti vain kysäistä.

– Piti täyttää vain yksi paperi.

– Mikä helkkarin paperi?

– Joku mielipidekysely varmaan. Salassa pidettävä oli.

JJM

Suomalaisten ranskan oppikirjojen kielioppisisältö puutteellista

MèL Jean-Michel Kalmbachin romaanisen filologian väitöskirja *De de à ça: enseigner la grammaire française aux finnophones* tarkastettiin 22.4. Vastaväittäjänä oli emeritusprofessori Martin Riegel (Université Marc Bloch, Strasbourg) ja kustoksena professori Outi Merisalo.

Kalatain munien lepovaiheet vaikeuttavat loisen torjuntaa

FM Teija Hakalahden limnologian ja hydrobiologian väitöskirja *Studies of the life history of a parasite – a basis for effective population management* tarkastettiin 29.4. Vastaväittäjänä oli dosentti Jouni Taskinen (Joensuun yliopisto) ja kustoksena professori Tellervo Valtonen.

Koulu ei tue yhteisöllistä oppimista

KM Maarit Arvajan kasvatustieteen väitöskirja *Collaborative knowledge construction in authentic school contexts* tarkastettiin 23.4. Vastaväittäjänä oli PhD Karen Littleton (The Open University, Englanti) ja kustoksena professori Leena Laurinen.

Huippu-urheilijan vaikeat valinnat

LitM Jun Jie Fengin liikuntasosiologian väitöskirja *Patterns of Career Involvement of Top Athletes* tarkastettiin 4.5. Vastaväittäjänä oli professori Risto Sänkiaho (Tampereen yliopisto) ja kustoksena emeritusprofessori Pauli Vuolle.

Strategian jatkuva arviointi avain perheyrittäjien menestykseen

KTL Liisa Niemen väitöskirja *The Father, The Son and The Refreshed Spirit - Strategic Renewal After Family Business Succession in the Context of the Textile, Clothing, Leather and Footwear Industry* tarkastettiin 23.4. Vastaväittäjänä oli professori Heikki Mattila (TTY) ja kustoksena professori Matti Koironen.

Naisen asema seurakunnassa keskusteluttaa helluntailiikkeessä

YTM Eija Kurjen sosiologian väitöskirja *Näkyvä ja näkymätön. Nainen Suomen helluntailiikkeen kentällä* tarkastettiin 7.5. Vastaväittäjänä oli professori Eila Helander (Helsingin yliopisto) ja kustoksena professori Martti Siisiäinen.

Työssä opitaan työtä tekemällä

KM Kaija Collinin aikuiskasvatuksen väitöskirja *Experience and shared practice – Design engineers' learning at work* tarkastettiin 29.4. Vastaväittäjänä oli professori Annikki Järvinen (Tampereen yliopisto) ja kustoksena professori Anneli Eteläpelto.

Alzheimerin tauti aiheuttaa muutoksia jo alkuvaiheessaan

PsM Sirkkaliisa Heimosen psykologian väitöskirja *Työikäisenä Alzheimerin tautiin sairastuneiden ja heidän puolisoitensa kokemukset sairauden alkuvaiheessa* tarkastettiin 13.5. Vastaväittäjänä oli dosentti Pirjo Nikander (Tampereen yliopisto) ja kustoksena professori Jukka Aaltonen.

Kieslowski haastaa katsojan

FL Kaisa Hiltusen taidekasvatuksen väitöskirja *Images of Time, Thought and Emotions: Narration and the Spectator's Experience in Krzysztof Kieslowski's Late Fiction Films* tarkastettiin 14.5. Vastaväittäjänä oli professori Paul Coates (Aberdeenin yliopisto, Skotlanti) ja kustoksena professori Pauline von Bonsdorff.

Langattomien mobiili- ja monipääsyverkkojen palvelun laadun integroitu hallinta

FL Eero Walleniuksen tietotekniikan/tietoliikenne väitöskirja *Control and Management of Multi-Access Wireless Networks* tarkastettiin 20.5. Vastaväittäjänä oli TkT Kimmo Raivio (Teknillinen korkeakoulu) ja kustoksena professori Jyrki Joutsensalo.

Lama jätti jäljet sosiaalityöhön

YTL Hannu Piironen sosiaalityön väitöskirja *Epävarmuus, muutos ja ammatilliset jännitteet – Suomalainen sosiaalityö 1990-luvulla sosiaalityöntekijöiden tulkinnoissa* tarkastettiin 20.5. Vastaväittäjänä toimi professori Petri Kinnunen Lapin yliopistosta ja kustoksena professori Mikko Mäntysaarinen Jyväskylän yliopistosta.

Kuka päättää maakuntarahastoissa?

YTM Jarmo Mäkisen yhteiskunta-politiikan/kulttuuripolitiikka väitöskirja *Säätiö ja maakunta – maakuntarahastojärjestelmän kentät ja verkostot* tarkastettiin 21.5. Vastaväittäjänä oli professori Jouni Häkli (Tampereen yliopisto) ja kustoksena professori Anita Kangas.

KALENTERI

www.jyu.fi > tapahtumakalenteri

Väitöksiä

la 11.6. klo 12 S212, Seminarium.
FL Kalevi Ahosen yleisen historian väitöskirjan *From sugar Triangle to Cotton Triangle: Trade and Shipping between America and Baltic Russia, 1783–1860* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori Auvo Kostianen (Turun yliopisto) ja kustoksena professori Seppo Zetterberg.

pe 17.6. klo 12 Blomstedt, Villa Rana. **FM Tiina Hokkasen** sosiologian väitöskirjan *Äitinä ja isänä eron jälkeen* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori Ritva Nätkin (Tampereen yliopisto) ja kustoksena professori (emerita) Marjatta Marin.

ti 28.6. klo 12 S212, Seminarium.
KM Leena Penttisen kasvatustie-

teen väitöskirjan *Gradudiskursseja tutkimusseminaarissa* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä dosentti Olli-Helena Ylijoki (Tampereen yliopisto) ja kustoksena emeritaprofessori Sirkka Hirsjärvi.

Lisätietoja: Liisa Harjula, viestintä, puh. (014) 260 1043, liisa.harjula@adm.jyu.fi

Näyttelyt

-12.8.2005 Galleria Pinacotheca, Musica. Pinacothecan viimeinen näyttely: **Tiina Laasonen** "Private". Teoksillaan Laasonen kertoo tarinoita arjestaan, ajatuksistaan ja elämästään. Hän työskentelee omakohtaisten kokemusten pohjalta, pienet arkipäiväiset asiat vaikuttavat teoksiin. Tästä nimi "Private".

Laasonen työskentelee mielellään eri materiaalien parissa kunnioittain perinteisiä veistosmenetelmiä. Monissa hänen teoksiensa valmistusprosesseissa on havaittavissa meditatiivisia piirteitä, kun hän toistaa samaa työvaihetta yhä uudelleen. Lisätietoja: Pirjo Vuorinen, museo, puh. (014) 260 3800, pirjo.vuorinen@jyu.fi

-31.8. Keski-Suomen luontomuseo, Vesilinna. **Kultakuumetta - kullankaivu ammattina ja harrastuksena**. Keski-Suomen luontomuseon vaihtuva näyttely käsittelee Lapin kullankaivun historiaa ja nykypäivää, esitellen muun muassa kullankaivun eri tekniikoita ja menetelmiä. Lisätietoja Tanja Koskela, (014) 260 3815, tanja.koskela@bytl.jyu.fi

Nyysöseltä yli satatuhatta jatko-opintoihin

Ellen ja Artturi Nyysösen säätiö on jakanut vuoden 2005 apurahoina yhteensä noin 105 000 euroa 48 henkilölle. Säätiön ensisijaisen tarkoituksensa mukaisesti näistä 19 kohdistui väitöskirjatyöskentelyn loppuvaiheeseen (4 000 e) ja 29 lähinnä jatko-opiskelun aloittamiseen (1 000 e).

Hakemuksia jätettiin kaikkiaan 156, joista huomattava osa edusti matemaattis-luonnontieteellisiä ja informaatioteknologisia aloja. Informaatioteknologiaan sijoittuvat hakemukset ovat lisääntyneet viime vuosina. Apurahojen saajista noin puolet on naisia, heidän määränsä on viime vuosina noussut.

Hannikaisenkatu 29, 40100 JYVÄSKYLÄ
Puhelin 014-3377 900 info@hotellimilton.com
www.hotellimilton.com

Tapahdumia

ti 7.6. klo 15.15–16.45 C1, päärakennus, Seminaarinmäki. **Studia generalia -luento.** Sanoma WSOY:n hallituksen puheenjohtaja **Jaakko Rauramo Mediateollisuuden tulevaisuus.** Lisätietoja: Anu Mustonen, viestintä, puh. (014) 260 1054, anu.mustonen@adm.jyu.fi

12.6.–17.6. Mattilanniemi, MaA. **International Conference on Robust Statistics.** Lisätietoja: www.stat.jyu.fi/icors2005/

29.6.–3.7. M103, Musica. **Musikens många ansikten, NUMU – Nordisk Union för Musikutbildare, Kongress samt musik- och kulturfestival för unga.** Lisätietoja: www.jyu.fi/musica/NUMU2005

18.–22.7. Liikuntarakennus. XII **Kansainvälinen Bahtin-konferenssi.** Lisätietoja: www.jyu.fi/tdk/hum/venaja/bahtin/

4.–10.8. klo 9.00–17.00 C 310 (C 140, C 141), päärakennus.

Teacher Researcher Summer School -05. Lisätietoja: www.jyu.fi/okl/tuope/kesakoulu05

8.–9.8. Päärakennus. **Kasvatuksen ja opetuksen kesäkongressi ”Kohtaamisen voima”** Lisätietoja: Terhi Ojala, täydennyskoulutuskeskus, puh. (014) 260 3628, terhi.ojala@cec.jyu.fi, http://www.cec.jyu.fi/koulutusohjelmat/kongressi2005/

25.–28.8. Agora. **1st International IFIP/WG 12.5 Working Conference on Industrial Applications of Semantic Web.** Lisätietoja: www.cs.jyu.fi/ai/OntoGroup/IASW-2005/

30.8.–3.9. Agora. **European Summer School in Family Studies 2005.** Lisätietoja: www.jyu.fi/pty/SummerSchool2005

Jyväskylän yliopiston lukuvuoden 2005–2006 avajaiset:

ke 31.8. Jyväskylä klo 12 S212 (vanha juhlasali) hartaus ja 13 C1 (yliopiston juhlasali) avajaiset.

ke 7.9. Kajaani. **Kajaanin yliopistokeskuksen lukuvuoden avajaiset.**

ti 13.9. Kokkola. **Chydenius-Instituutti – Kokkolan yliopistokeskuksen lukuvuoden avajaiset.** Lisätietoja: Liisa Harjula, viestintä, puh. (014) 260 1043, liisa.harjula@adm.jyu.fi

Oikaisu

Edellisen Tiedonjyvän kuvassa sivulla viisi oli Katariina Kyppö, jonka kutsumanimi on Katka, ei siis Katja.

TEKSTI Ismo Puhakka
KUVA Petteri Kivimäki

Juomatehdas on tekniikan ja humanismin välissä

Talo vintillä ja kellarilla

Aloittaessani taidehistorian opinnot neljä vuotta sitten tutustuin viehättävään Juomatehtaaseen. Draamakasvatuksen, taidehistorian ja taidekasvatuksen väki oli aivan vastikään muuttanut sinne vanhan kampuksen Athenaeumista. Juomatehtaasta tulikin minulle nopeasti tuttu ja miellyttävä työpaikka.

Jokainen rakennus sijoittuu kahdelle kartalle. Ne ovat fyysikaalisen todellisuuden, tonttimaan, liikenneyhteyksien ja muiden rakennusten muodostama kartta ja inhimillisen toiminnan, kokemuksen ja tilallisen kuvittelun seurauksena muodostunut kartta.

Juomatehdas valtasi nopeasti paikan oman karttani keskipisteenä. Sinne saattoi vaivihkaisesti livahtaa Villa Ranan puiston lävitse, kirjailijatalon ohi lueskelemaan

tai tapaamaan opiskelutovereita. Kun matkaa jatkoi Jyväskylälle päin, pääsi tuokiossa Agoran tekniselle maaperälle.

Puolimatassa vanhaa ja uutta

Puolimatassa vanhalle kampukselle ja Agoran uuden tekniikan keitaalle Juomatehtaasta tuli nopeasti eräänlainen humanismin ja tekniikan kohtaamispaikka, sekä kuvallisesti että sijaintinsa vuoksi konkreettisesti. Myös itse rakennus tuntui symboloivan tätä ideaa: historiallisen pikkutehtaan punatiiliseinien suojiin kätkeytyi moderni, täysin remontoitu työtila.

Alku oli vaikeaa. Vieläkin voi riemulla muistella alku-

aikojen hankaluuksia uuden tekniikan kanssa: kun professori halusi himmentää valot, rullaverhot nousivat ylös, kun verhot haluttiin laskea, valot syttyivät tai videotykki sammui! Juomatehdas tottavie on kuitenkin paikka, jossa humanistilla oli ensi kertaa mahdollisuus päästä käsiksi tekniikkaan, oppia ja selättää se.

Ullakolle lukemaan

Ranskalainen ajattelija **Gaston Bachelard** viittaa **Jungiin** kuvatessaan ihmisen mieltä talona, jolla on ullakko ja kellari. Ajatuksen voi kääntää myös toisin, rakennuksen mieli muodostuu näiden tilojen kautta. Arkkitehti **Tuija Ilves**, jonka piirustusten mukaan **Wivi Lönnin** piirtämä ja 1909 rakennettu Juomatehdas remontoitiin, onnistui säästämään rakennukseen myös kotoiset kuvittelun elementit: mediateekki ullakon korkeudessa on omiaan kirjojen ja ajattelun paikaksi, kuin mummolan vintti, jonne saattaa livahtaa lueskelemaan.

Toisaalta kellarin arkistotiloihin suojeltu menneisyys, taiteentutkimukselle välttämättömät dokumentit ja vanhat diaprojektorit, ankkuroivat tieteenekijän alan historiaan. Toimistomaisten yliopistorakennusten rinnalla Juomatehdas näyttäytyy omaperäisenä ja uutta ajattelua ruokkivana talona, jolla on kellari, vintti ja oma korkea savupiippu.

Juomatehtaan studio, paitsi draamakasvattajien luovan työn tilana, tarjosi mainion paikan myös luovien juhlien tilaksi. Sattuipa kerran niinkin, että ainejärjestöjen juhliassa joukko nimeltä mainitsemtattomia opiskelijoita löysi tiensä draamakasvattajien rekvisiittavarastolle ja huvitti pian seuralaisiaan avaruusolennoiksi pukeutuneina.

Tila viettelee tutkijaa

Rakennus, jolla on värikäs menneisyys – perustihan kauppias **Adolf Heliodorus Nyman** oluttehtaansa Lounaispuiston nurkille jo vuonna 1860 – ja joka myös arkkitehtonisesti on varsin omaleimainen ja värikäs, toimi usein kuin luonnostaan taidehistoriallisten ideoiden esimerkkinä.

Kun itse aloin kiinnostua arkkitehtuurista ja tutkia tilan merkitystä, toimi Juomatehdas uusien ideoiden inspiroijana. Miten rakennuksen menneisyys koetaan, mitä merkitystä talon sijainnilla on tai miten tarinat ja eri paikoissa koetut kokemukset kiinnittyvät mielikuviiimme rakennuksista? Näihin kysymyksiin vastaavat myös monet muut kampuksen arvokkaat rakennukset, mutta Juomatehdas on mitä oivallisin paikka kysymysten sekä tieteenteolle perimmäisen ilmiön, ihmettelyn heräämiselle.

.LT53

Kohtaamisen voima

KASVATUKSEN JA OPETUKSEN KESÄKONGRESSI 8. - 9.8.2005 Jyväskylässä

Mukana mm. arkkipiispa Jukka Paarma,
pääjohtaja Kirsi Lindroos, kirjailija Tommy Tabermann,
professori Eero Pantzar, dosentti Risto Patrikainen,
professori Jouni Välijärvi

Esitteet:

www.cec.jyu.fi/koulutusohjelmat/kongressi2005 tai
Tiina Lehtonen, p. (014) 260 3645,
tiina.lehtonen@cec.jyu.fi

Huom! "Early Bird" -hinnat 31.5. saakka

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Täydennyskoulutuskeskus

